

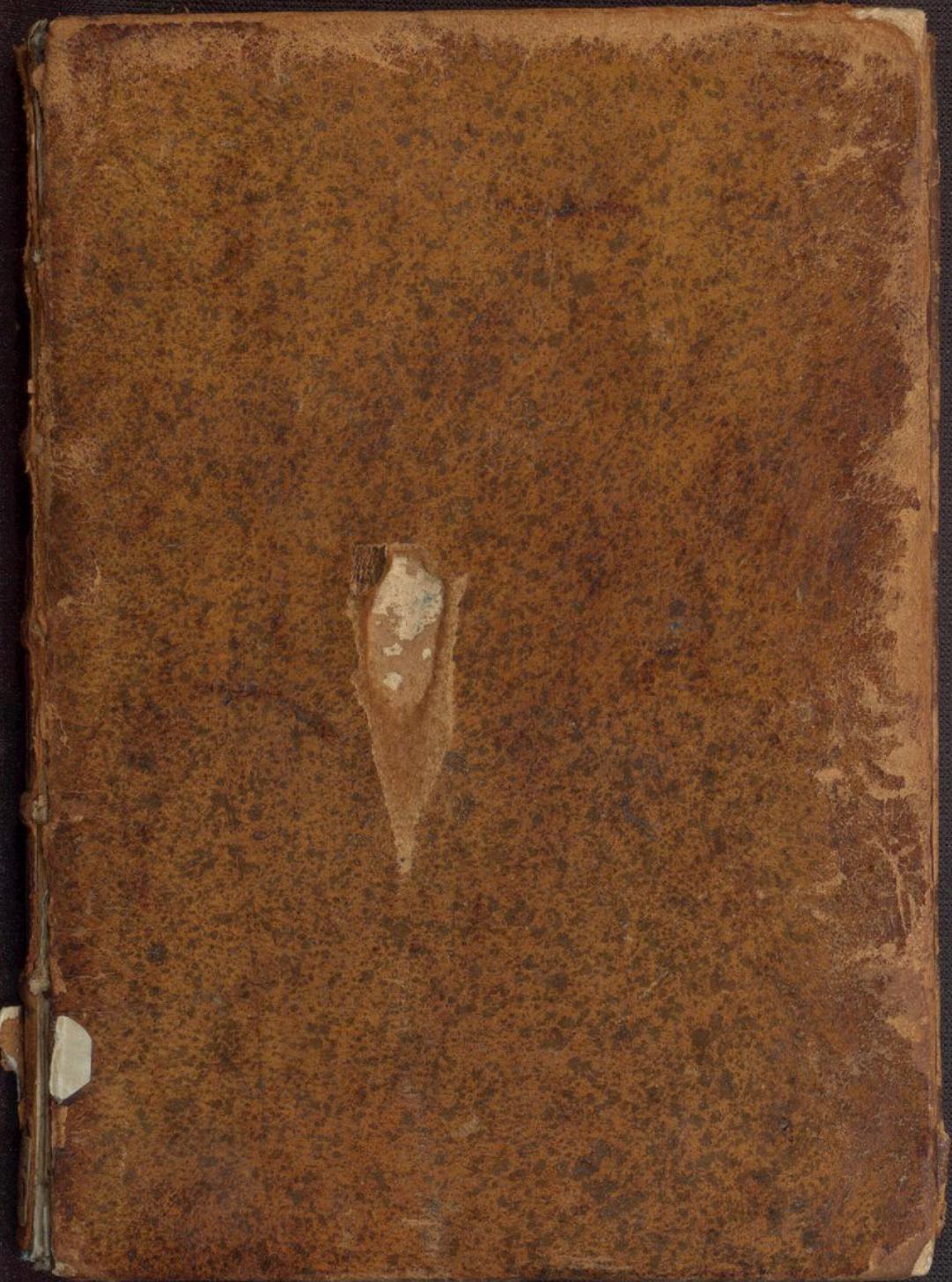
Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia

[Speyer], nicht nach 1483

[urn:nbn:de:bsz:31-86542](#)

Zb 77^x

AN 711 - AN 718

- H. 11536.

H. 15541, b, Echstädt. Mich. Pleyzer.

H. 6776. c. 489-90.

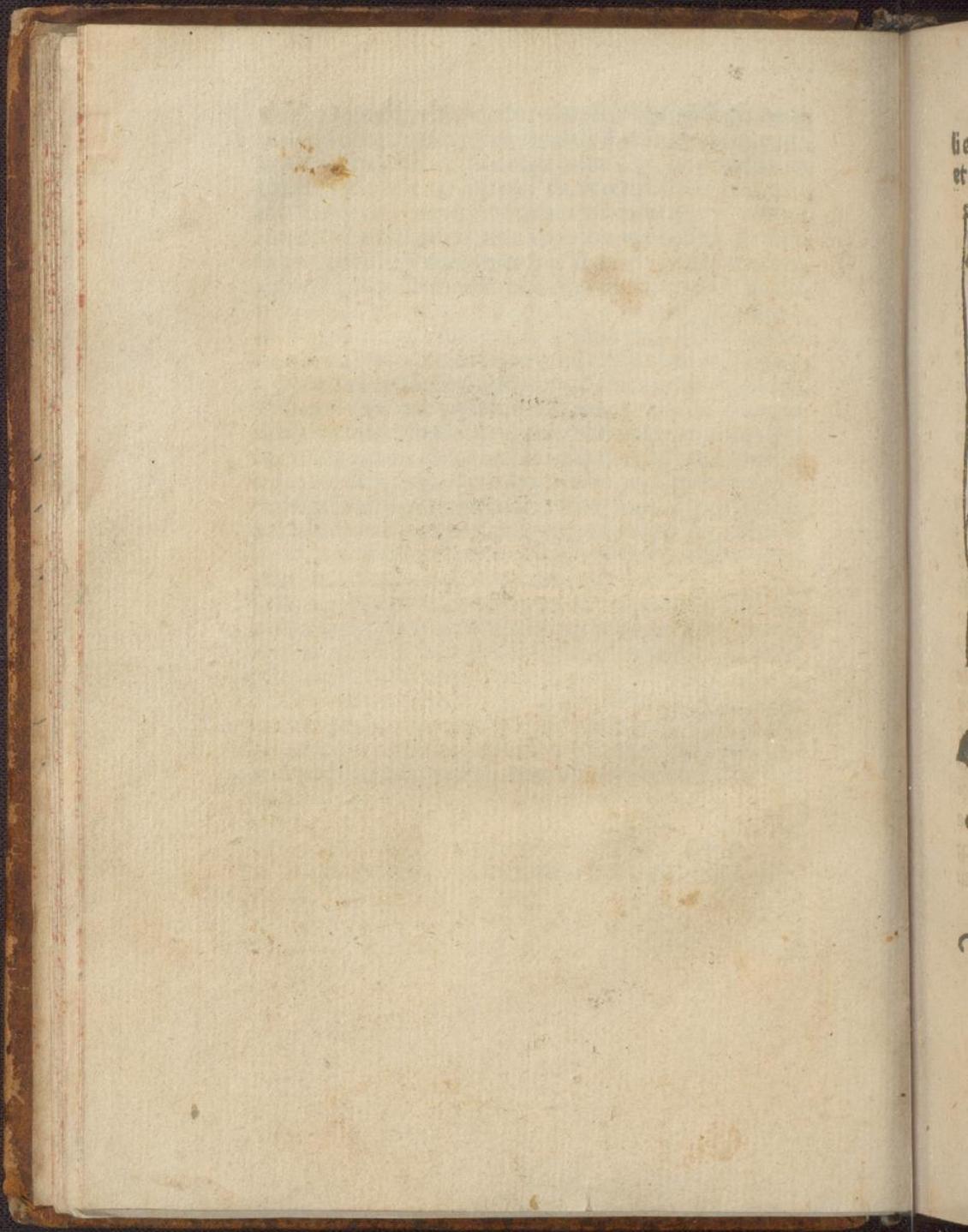
H. 14516

H. 56072.?

H. 4150.

H. 6611.

H. 11740.

Incipit libellus de raptu anime Tūda
li et eius visione Tractans de pēnis īferni
et gaudijs paradisi.

Nno domini Millesimo centesimo quadragesimo nono qui fuit annus secundus expeditioē hierosolimorum Conradi regis romanorum et ann⁹ quart⁹ Eugenij pape in q⁹ anno ip̄e papa de pars

n. c. xlviij

(2)

*Civitas Case,
lensis in Hiber
nia.*

tibus galliarum rhomā reuersus est in quo
etiam anno sanctus Malachias defunctus
in claraualle est. vila est hec visio due sunt
metropoles in hibernia septētrionaliū. Hi
bermentium australium caselensis de qua
ortus fuit vir quidam Tundalus nomine.
nobilis genere. crudelis actione. forme co-
poris egregius fortitudine robustus. de sa-
lute amme nihil sollicitus grauiter ferebat
si quis ei vel breuiter de salute amme loq-
retur ecclesiam negligebat. pauperes christi
nec videre volebat. scurris et ioculatōib⁹
pro vana gloria distribuebat quicquid ha-
bebat. hic cum multos haberet amicos &
sodales int' eos habebat unū qui cū mili-
toms debito triū equorū debitor erat. hic
cum statutum prestolaret terminum trans-
acto tempore illum conuenit. Qui cū bene
receptus ab eo perendimaret trib⁹ noctib⁹
cepit tractare de ceteris rebus. Cui cū ille
respondit se modo ad manum non habere
quod petebat. irat⁹ recidebat. debitor at
illum mitigare cupiens. rogauit eū ut pri-
usquā recederet secum cibum sumeret. Re-
sedit et securi deposita quam in manu tene-
bat cibum sumere cum illo cepit. Statimq;
percussus insensibiliter manum quam exten-
derat replicare non potuit ad os suum.

Et clamare cepit terribilis suāqz securi q̄
deposituerat uxori socij cōmendauit dicēs .
Cultodi meam securim q̄ ego morior . **S**ta
timqz corruit corpus eius ex amme . ac si nū
quam animā habuisset . **A**ssunt omnia signa
mortis . accurrit familia . tollit cib⁹ . exclā
mant armigeri . plorant hospites . **C**orpus
extenditur . pulsant signa . accurateit clerus .
mirat⁹ populus totaqz ciuitas subita bom⁹
militis morte turbat⁹ . **N**b hora decima ī
quarta feria . usqz ī eandem horam ī saba-
tho mortuus sic iacuit . **C**alor tamen modi

euſ m ſimilitra pte pectoris a diligent' pal
pātib' ſentiebat'. ⁊ iō eū ſubtrare noluert.
Do hec reſūptit ſp̄m ⁊ debili flatu q̄i p̄om⁹
hoze ſpaciuſ respirare cepit. **I**nterrogatus ſi
vellet dñuicare. iuit ſibi afferri corp⁹dñi
Qd cū ſumpfiſſet ⁊ vīm⁹ bibiſſz. cepit m grā
rū actoe deū laudare ⁊ diceſe. **O** de⁹ maior
eſt mia tua q̄ miqtas mea. Iz mag fit m̄mis.
q̄ntas oñdiſti mibi tribulatōes mltas ⁊ ma
las ⁊ dueſ⁹ viuificasti me⁹ de abiffis teſre
iteſ⁹ reduxiſti me **Q**d cū dixiſſz ſtat⁹ ſub te
ſtomo oia q̄ hēbat diſph̄ ddit pau. ⁊ ſe ſig⁹
crucis ſig⁹ pcepit ⁊ pl̄māvitā fūdit⁹ ſe re
lieturū nouit. ⁊ cūcta q̄vidat naſrauit dicēſ

GVm aia mea corp⁹ exueret . et illud
mortuū eē dgnoscere. reat⁹ sui dscia
cepit formidare . & qd faceret nesciebat Ti:
mebat qdē . h̄ qd tieret ignorabat Volebat
ad corp⁹ redire . h̄ itare nō poterat . foras
exire . h̄ ubiqz ptielcebat Igi' flēs & plorās
et tremebunda . & qd agezet nesciebat & in
nullo dfidēs n̄ in mia dei Tāde nudit ad se
venētē tāta i mūdoꝝ spūm multitudinē.
vt nō solū totā domū atqū dom⁹ . h̄ ec vi:
cos & plateas ciuitatis impleret Et circun
dātes misera aia dixerit Cāte⁹ huic misere
aie debitū mortis cāticū . qz filia mortis ē
et cib⁹ ignis i extiguibil amica tenebrar⁹ &
lucis mimica Et duesli ad eā stridebāt dēti
b⁹m ipazz vugul⁹ ppris pfurore n̄ o gēal te
terrīmas lamebat dicētes. Ecce miha ppls
quē elegisti . cū qb⁹ arsura itrab⁹ in ifernuz
Nutrix scādali amatrix discordie . qd̄ nos
amā⁹ qre nō supb⁹ mō . qre nō adulteraris .
qre nō formicaris . & evamitas tua . & vana le
ticia . & risus imodat⁹ . & fortitu⁹ tua q̄ plus
rimis iultabas . qre mō nō muis ocul⁹ . non
teris pede . nō digito loqris . nō pno corde
machiaris malū sic face' solebas in leuita:
tib⁹ & letacitatib⁹ tuis Cū h̄ sīlia diceret
vidit a lōge venētē q̄i stellā lucidissimā . in
q̄ statī ifatigabiles fixit ituit⁹ spezās se ali
qd̄ solaciū p eā pceptu⁹ Erat āt āgel⁹ ei⁹ . q̄
cū appi q̄bz appo eā salutauit noie dicēs Ave
Tūdale Quid agis Vidēs āt ille spacioſū **I u**
venē mīmis & audiea se appio noie salutatū

Tundalus

Angelus

Tundalus

Angelus

*Pamones plas
phemans Deo*

-Tundalus

pre timore simul et gaudio sic respondit.
*H*ie u domine pater. circu^odederunt me do-
 lores inferni. p^occupauerunt me laquei mo-
 tis. Cui angelus. *A*ndo me vocas dⁿm et
 patrem. quem semper tecum habebas. et nū
 q^o tali nomine dignum me iudicabas. *A*t il-
 cissimam vocem tuam audiui. Ad quod ag^e
 lus ego semp te sequebar a nativitate tua
 quocunq^z ibas. et nunq^z cohilijs meis acqui-
 escere volebas. Et extendens manū m vnu
 immūdon^r spirituū qui preceteris ei male-
 dicēs insultabāt. *E*cce inquit ille cui^r volū-
 tati et osilio obtpabas. S^r aderit tibi igi-
 tur secura et leta. q^r patieris pauca de mul-
 monstrauero memoriter tene. q^r iterum ad
 corpus reuerte^ris. Tūc illa ultra modū p-
 rat. accessit apius. demones hec audientes
 et mala que mimabantur se nō posse inferre
 videntes. blasphemauerunt deū mihi^r esse
 dicentes q^r non reddebat sicut promiserat
 vnicuiq^z hīm opa sua. Et post hec īsemeti-
 psos isurrerunt et plagis quibuscūq^z pote-
 rāt se mutuo pcutiebāt. et mimio fetore reli-
 cto cū ingēti tristitia et idignatōe recesserūt
 Angelus autem pcedens dixit ad aiaz. Se-
 q^rre me. At illa respōdit. *H*ie u domme mi si

p̄cesseris. isti retro me capient et eterm̄ is
ḡmib⁹ me tradent. Ad quā angelus. Ne tū
mes q̄z plures nobiscum sunt. q̄ cū illis. Si
deus p̄ nobis quis d̄tra nos. Cadet a late-
re tuo mille ⁊ decē milia a dextris tuis. ad
te aut nō a p̄ propinq̄bit Verūt̄ oculis tuis
d̄siderabis et retributōez pccōꝝ. videbis.
his dictis pfecti sunt.

Angelus

De valle horribili ⁊ ponte angusto.

Cunq; longi⁹ si p̄geret nullūq; p̄ter
splendorem angelī lumē haberet ve-
nient ad valle terribile ⁊ tenebroſā valde. ⁊

*poena homi,
cidarum*

optā mortis caligie. Erat át pñuda et car-
bom̄ ardētib̄ plena. oculū ferreū hñs
spissitudis sex cubitor̄. qđ ardore mimio ip-
sos carbones supabat ardētes cōfetor oēs
q̄s huc vñ passa fuerat aia. tribulatōes sui
pabat. Sup illā lam̄ā sedebat mltitudo
miseraꝝ aiaꝝ. illic cremabantur donec ad
mod̄ eremij in saſtagie liq̄sceret. Et q̄ erat
grauiꝝ. p̄ p̄dictā lammā colabant̄. sicut co-
lari solet cera p̄ pānū. et iteꝝ in carbomb̄
igm̄s ardētibus renouabant̄ ad tormētū
Hec erat pena p̄cīdaꝝ fēcidaꝝ. homici-
darū. vel facto. vñ olensu. **S**ad p̄ hāc penā
inquit angelus ducent̄ ad maiores. **T**u át
q̄uis homicida sis. mō tñ istā nō patieris.

Dost hec venerunt ad mōtem mire magmā
tudinis. et horrois magni et vaste solitudi-
nis. Qui transeuntibus angustū valde p̄be-
bat iter. Ex una pte illi⁹ mōtis. erat ignis
putrid⁹. sulphure⁹ et tenebrosus. Ex altera
ra pte nix glacial⁹ et vētus horribilis. Erat
mōs ille tortorib⁹ plen⁹ q̄ furcas habebāt
ferreas ignitas. et tridētes acutissimos. qui
b⁹ iugulabāt aias transire volētes trahe-
bāt ad penas. et puices de nīue et ġnde mit-
tebāt eas in ignē. et ecōuerso. Hec ē inq̄t an
gel⁹ pena iſidiator⁹ et pfidor⁹. D⁹ hec aia
illa p̄timore pedetentim angelū sequēs ve-
nit ad vallē p̄fundā et putridā nimis et te-
nebrosaz. cui⁹ p̄funditatē ipa quidem aia
videre non poterat. somtū tñ sulphurei flu-
nimis et ullulatum patiētiū in eo audiebat
fumus & de sulphure et de cadaueribus in
surgebat fetid⁹. qui superabat om̄es penas
q̄s prius viderat. Ibi erat tabula lōgissima
de uno mōte in alium montem prorecta. in
modum pontis. supra vallem extēsa. q̄ mil-
le passus habebat in longitudine. in latitu-
dine pedem unum. Quem pōtem nemo nisi
electus transire poterat. De hoc ponte vi-
dit illa anima multos cadere. et unum solū
presbiterum illesum pertransire. Qui erat
peregrinus. portans palmā et indut⁹ sclavi-
ma. et primus ante intrepidus pertransibat

bona Insidiae
rum et pfidora

Angelus autem timentem consolans aiam
dixit. Ne timeas ab hac liquidē pena libes
raberis. sed aliam patieris. Et precedēs te
nuit eam et ultra pontem duxit illesam di
cēs. Hec est inquit vallis horribilis et pe
na superborum.

De bestia Monstruosa & terribili.

ms. 11028 1

De bestia mōstruosa et teribili.

Ntereunte autem angelo profeti sunt per viā tenebrosam et cor tuosam et difficilem valde. Et cū multum laborarent in eundo per tenebras vidit anima a longe bestiā in credibili magnitudine et horrore intollerabile que maior erat omnibus mōtib⁹ quos prius viderat. Oculi eius q̄si colles igniti. os eius valde patēs et apertuz. videbatur posse capere nouem milia hominum armator. Habebat autē in ore suo duos paratos gigantes. versis capitibus valde in compostos quoq; unus habebat caput sursum ad superiores dentes p̄fate bestie et pedes deorsum ad inferiores. alias vero econuerso. Et erant quasi columne in ore eius. qui os illud in similitudine trium portarum diuidebat. Elāma mextingubilis ex ore suo exhibat que in tres partes p̄ illas tres portas diuidebatur. et contra ipsām flammaz amime damnande intrare cogebantur. Eetos quoq; incomparabilis ex ore ipso exhibat. et planctus multitudinis de vētre eius. p̄ idē os audiebatur. Intus enī erāt multa milia virorum ac mulierum dura tormenta luentium. ante cuius os etiam in mundozum spiritum multitudō animas cogentium intra

descriptio bestie

270 5

restabat. eas a nōq̄ m̄trarent multis plagiis
et verberibus afflentes. Cūq; anima Tū
dali diu aspexisset tam horribile monstru
m̄mis exterita dixit ad angelum Domine
quare illuc appropinquas. Ad quam ange
lus. Iter nostrum aliter explere non possu
mus hoc tormentum vitare non possunt m̄
si electi. Hec bestia vocatur achoros & de
poena auaritiae
nuorat omnes auaros. De hac scriptum est
absorbebit fluum et non mirabitur et h̄z
fiduciā q̄ influat iordanis in os eius. His
vero qui in ore et inter dentes apparent cō
trapositi gigantes sunt. et suis temporib;
in secta sua nulli tamen fideles sunt. Et cū
dixisset angelus accedēs p̄pius antecedebat
animam et stetit ante bestiam. anima vero
licet nolens sequebatur. Et cū simul stareret
ante bestiam angelus disparuit et anima mis
sera sola remansit. Demones autem circun
dederunt eā ut canes rabidi. et flagellata
traxerunt secum in ventrem bestie. Quāta
vero ibi anima passa fuit. vultus eius & mo
rum cōuersio postea m̄dicauit. Dassa est ibi
morsus et laceratōnes canum. ursorum. leo
num. serpentium. et animalium aliorum in
numerabilium incognitorū et m̄strosorū
ferocitatem et demonum ictus. Ardore ig
nis. asperitatem frigoris. fetore sulphuris.
caliginem oculorum. fluxum lacrimarū. ar-

Dentium. stridorem dentium. copiam tribu-
lationū. ibi se misera anima de preteritis ac
cussabat. et p̄ nimia tristitia et desperatione
Genas aprias lacerabat. Et cū se putaret
ibi eternaliter damnatam. nescio quo ordi-
ne extra bestiam se esse sentit. Et cum lōgi
a bestia iace' debilis aperies oculos aprie
illum vidit qui antecedebat angeluz lucis
Tunc illa gaudens licet afflita multum.
laus autē tetigit illā ⁊ cōfortauit eā.

De stagno infernali.

Vntes inde longi⁹. viderunt sta-
gnū amplum valde tēpestuosum
Eius fluctus elati nō pmittebāt
cernere celū. Ibi erat plurima mē
titudo bestiarum terribilium mugientium
vt animas deuorarēt. Per lacū stāgm̄ pons
duo miliaria. latitudo eius erat vñ⁹ palmi.
lōgior erat et angustior quā pōs superior.
Eratq; tabula illa plena clavis ferreis acu-
tissimis insertis. qui ommū trāseuntū pe-
des perforabat. Omnesq; bestie ad illū pō:
tem conuiebant vt cibum inde sumerent
animas scilicet que trāsire nō poterāt. Erāt
autem bestie tante magintudinē vt mag-
nis turribus assimularentur. De ore ipsarū
exibat igm̄ tam velsemens vt stagnum ip-
sum a cernentibus bulire putaretur. Vidit
autem ibi animam quandam in ponte valde
plorātem. et se multis crimib; accusan-
frumenti onerata. et hunc pontē cogebat
trāsire. Et quāvis plantas clavis pforatas
mīmis doleret magis tamen timebat in sta-
gnū cadere. et in ora potētia bestiarū. Que-
rēti. Tondalo quid hoc esset. Dixit angel⁹
Ista pena specialiter tibi cōdigna est. et cui
simlib⁹ furtū ppetrātib⁹ ē magnū ē modis

cum. Nō tamē eodē mō patiunt^r qui ī mī
mīmis et qui ī magnīs deliquerunt. mī il-
lud modicum sacrilegium fuerit. Sacrele-
gij autem reus est qui vel rem sacrataz vel
de loco sacrato aliquid furat^r. Maxime xō
rei sunt qui sub habitu religiōis delinquūt
Nūc pontē oportet te trāsire. et vaccaz mī-
domitam tecum ducere. et illesam mībi vl-
tra pontem reddere. quia vaccam cōpatris
tui aliquādo furatus es. Ad quē Tundal⁹
Domine nōne ego illaz reddidi. Reddidisti
inquit h̄ quādo illaz abscondere non potui-
sti. Et ideo non plenum patieris suppliciū
quia mīnus est malū velle qm pficere. licet
vtrūqz malum sit ante deum. Et his dictis
ostendit ei angelus vaccam īdomitā Tū-
dalus ergo vellet nollet tenuit vaccā & ea
quibuscūqz mīnis poterat iſtigare conaba-
tur ad pontem Bestie vero mugientes veme-
bant et cibum suum de ponte expectabant
Tundalus cepit iter agere. vacca autē no-
lebat eum sequi. Cū staret Tundalus. cade-
bat vacca. et cū stabat Tundalus cadebat
vacca sic versa vice modo cadendo modo
stando. venerant vslqz ad medium pontis.
Cunqz illuc vemiſſent viderunt quendā qui
portabat mampulos tritici. sibi vērē ob-
uiam. qui rogarat ammam Tundali ne sibi
pontem preoccuparet. et Tundalus simili-

ter illū rogabat. ut iter suū dpleret eū sine i-
ret q̄ iam mediū pfecerat. Neuter nō dico
reuersti sed nec respicere retro poterat. Sic:
qz stantes et plorātes. pontē plātarū suaz
sanguine cruentabāt. Cūqz ita diuicius ita:
rent nescientes quō vterqz alterū se p̄trā:
sisset. Tundalus angelū suū quē retro reliq:
rat ante se statē vidit. Qui dixit ei. bene ve:
mas. de vacca āplius nō cures. qz m̄bil am:
plius ei debeas. Cūqz Tūdalus ostenderet
pedes suos. diceretqz qd ampli⁹ ire nō pos:
set. Respondit angelus Memisse enī debes
q̄ veloces fuerunt pedes tui ad effundandō
sanguinē. et et ideo dtricio et infelicitatis
in vijs tuis. Et tāgēs eū sanavit eū et sic p:
cesserūt. Et cum diceret Tūdalus. Dñe quo:
imus mō. Respōdit angelus. Quidā tortoz
teteriuns nostrū expectat aduentū cuius
hospiciū non possumus p̄terire. Quod ho:
spiciū plenū est hospitibus. Sed hospes. il:
le adhuc alios hospites ad suppliciū desu:
derat inuenire.

De furno Elāmiucmo.

Vnqz irent p loca tenebrosa & arida
apparuit eis dom⁹ apta maxima qsi
quidē mos arduus. p mīmia magnitudie ro-
tunda qsi furnus. flāma mde exibat. q p mil-
le passus aias qs iuuenire poterat cōbure-
bat. Quod vides Tūdalus dixit ad angelū

Ecce appropinquamus ad portas mortis.
Quis me miserum liberabit. Cui angelus.
Ab ista quidam exteriori flama liberaberis
sed ipsam domum unde procedit intrabis.
Et cum proprius accesserunt. viderunt car-
mifices cum securibus et cultris bisacutis.
et dolabris. et terebris et falcibus et for-
cipibus acutissimis. et valigis et fossalibus.
et ceteris instrumentis. quibus animas ex-
coiriare vel decollare vel scindere vel trun-
cas poterant. in medio flammazum stan-
tes et sub mambus eorum multitudinez a-
mmarum hec omnia sustinentium. Quod vi-
dens Tundalus dixit ad angelum. Obsecro
domine si placet ab hoc solo me libera sup-
plicio. et ceteris que post hoc occurserint
me tradi cōcedo. Cui angelus. Hoc est ma-
ius supplicium omnibus que actenus vidi-
sti sed adhuc videbis unum maius. Intra-
istud supplicium. quia canes rabidi te expe-
ctant. Tundalus autem tremens et pre an-
gustia deficiens rogabat ne intraret. sed
sibi concessum circumdecerunt eum. et ma-
gnes conuicijs exprobantes eum. supradi-
ctis instrumentis in frustra discerpserint. Dñs
hui⁹ dom⁹ dicebat⁹ phistem⁹. in q̄ erat ge-
mit⁹. et tristitia. flet⁹. stridor⁹ detin⁹. lentus

ignis extrinsecus .et intrinsecus vastum in
cendiū. Muiditas tibi inexplicabilis ibi erat
nec sanari poterat memetas gule. vereda
loca doloribus cruciabantur per maximis.
pudenda ipsa putredine corrupta . videban
tur scaturire vermibus . Et in ipsa verenda
virorum ac mulierum non solum seculariū
sed etiam religiosorum dire quidam intra-
bant bestie. ibi qz anima Tūdali se iuste pa-
ti talia fatebatur. Sed quando deo placu-
it nesciēs quo ordine se extra tormenta esse
cognouit. Gedebat autem in tenebris et in
umbra mortis . Et videns angelum suū di-
xit. H̄eū domine mi. ubi est quod audiuim⁹
Misericordia domini plena est terra. Respo-
dit angelus. Hec sentencia multos decipit
Deus enim licet sit misericors et tamen iu-
stus . Multa vindicat . sed plura condonat.
Tu iuste passus es quicquid passus es. Sed
tunc gratias ages quando videbis p̄ tor-
menta per misericordiā dei euaseris. Si de-
us cuncta dimitteret. cur homo iustus ess⁹
Et si supplicia non pertimesceret. quare pec-
care timeret . vel a voluptatibus suis se au-
tereret. Et quid opus esset ut confessi pe-
nitent si deum non timerent. Peccatorib⁹
in corpore penitentiaz non agentibus. mi-
sericorditer a deo percuttiur . sed tamen p̄
suis meritis puniuntur . Iustis quoqz pro

suis excessibus typale dmcdu in corpe degē
tibus iuste tollit². sed bona eis sine fine mā
sura misericorditer cū angelis reservantur
Multā mala opa condonat deus. nullū ta-
mē opus bonū ab eo irremuneratū relinqui-
tur. Nemo emm̄ liber est a peccato. nec eti-
am infans vñus hore. Multi tamē liberan-
tur a pena. vt eos nō tangat umbra mortis
Ideo autē iusti qui penas nō patiunt³ post
mortē. ad videndū tamē illas ducūtur. vt
visis tormentis a quibus p̄ dei grāz liberan-
tur magis in ardescāt in amore dei et in lau-
dē creatoris sui. Sicut ecōtrazio aie etermis
supplicijs digne. prius ducuntur ad sancto-
rū glāz vt visis p̄mijs q̄ sponte deseruerūt
magis postea doleant. Nullū emm̄ tā gra-
ue suppliciū est quā a dei et sanctorū colo-
cio sequestrari. Ideo ille p̄spiter quē primū
pontē secure transire vidisti. ductus est ad
suppliciū vt visis pēns ardentius laudet il-
lum. qui vocavit eū ad glāz suā. Nā fidelis
seruus et prudēs mūentus est. et ideo acci-
piet coronā vite. quā reprobatis deus dili-
gentibus se. Sed quomā nōdū oia mala vi-
dimus properemus.

De Bestia alata et stagno dgelato.

Ecedente ergo angelo vidit Tunda
lus bestiam ceteris quas ante vide:
rat lōge dissimilē. duos pedes et duas alas
habentem. collum longissimum. et rostrum
ferreuz. et vngulas ferreas. de cui⁹ ore flā
ma inextinguibilis eructuabat. Sedebat at

bāt. Dergebātqz p loca ferribilia et mul-
to pcedētibus diriora via valde angustaz
quali de cacumine altissimi montis tendē-
te in principiū. Quāto aut plus descēdebat
illa aia tāto mīnus reditū ad vitā sperabat

De Valle fabrorum.

De Bestia alata et stagno dgelato.

Ecedente ergo angelo vidit Tunda
lus bestiam ceteris quas ante vide:
rat lōge dissimilē. duos pedes et duas alas
habentem. collum longissimum. et rostrum
ferreuz. et vngulas ferreas. de cui⁹ ore flā
ma inextinguibilis eructuabat. Sedebat at

hec bestia super stagnum glacie cōdensum
et deuorabat ammas. que in vētre eius per
su plicia redigebantur ad mībilum et iterū
pariebat eas in stagnum glacie congelatū
ibiqz renouabantur ad tormentum. Impre-
gnabantur vero omnes amme tam virorū
quam mulierum que descendebāt in stagnū
et ita grauide prestolabantur tēp ad par-
tum. Intus autem mordebantur in visceri-
bus more viperino a prole concepta. sicqz
vegetebant miseri in vnda frigida mortui
maris glacie concreta. Cunqz tempus esset
ut parerent clamantes replebant inferos
vllulatibus et sic serpentes pariebant. Pa-
riebat autem non solum femine sed etiā vi-
ri. Et hoc non per membra que natura con-
stituit tali officio conuentia verum per
brachia simul et pectora. Exibantqz eorum
pentes per cuncta menbra bestie habentes
capita ardentia et nostra ferrea acutissima
quibus ipa vnde exibant corpora dilama-
bant. In caudis autem suis habebant eedē
tro retorti ipsas a quibus exibant ammas
pungebant. Bestie autem ille volentes exi-
re cum caudas suas nō possent secum trabe-
re in ipsa corpora vnde exibat rostra sua ar-
dentia et ferrea retorquere non cessabant.
donec ea usqz ad nequos usqz ad ossa arida

consumarent. Et sic simul conclamates stri-
dor glacierum mundantium. et vllalatus
animarum sustimentiū. talem penam et mu-
gitus bestiarum exequuntiū ab eis perueme-
bant ad celum. Erant enim in omnibus di-
uersis membris et digitis diversarū bestia-
rum capita. que ipsa membra mordebant.
vsq; ad neruos scilicet et ossa. habebat au-
tem linguis acutissimas in modis aspidis
que totum palatum et etiam arterias con-
sumebarat vsq; pulmones. verenda quoq;
ipsa virorum ac mulierum erant in similitu-
dine serpentium. qui inferiores partes ven-
tris laceabant. et ipsa viscera inde stude-
bant aqstrahere. Tunc ait angelus. Hec est
pena monachorum canonicorum. sanctimo-
nialium. ceterorumq; ecclesiasticorum. qui
mentiri deo per tonsuram et habitū noscu-
tur. qui linguis suas exacuerunt sicut ser-
pentes. et membra sua non cohibuerunt ab
immundis operibus. Hanc penam sustine-
bunt qui immoderata luxuria se polluant.
Et ideo istam sustinere te oportet. His di-
ctis rapuerunt eam demones cum impetu
et dederunt eam bestie deuorandam. Cum
autem post predicta tormenta esset in par-
tu viperarū affuit ei angel⁹ lucis et tāgēs
eam sanavit. et se sequi precepit. Preter ful-
gorum autem angeli nullum lumen habeat

bāt. Dergebātqz p loca ferribilia et mul-
to pcedētibus diriora via valde angustaz
quali de cacumine altissimi montis tendē-
te in principiū. Quāto aut plus descēdebat
illa aia tāto mīnus reditū ad vitā sperabat

De Valle fabrorum.

Ixit aut̄ Tundalus ad angelū. Domi
ne quo imus. Respondebat angelus. Hec
via dicit ad mortem. et aia. Quid est ergo
qd̄ scriptum est. lata et spaciosa est via qui
ducit ad mortem et multi intrat per eā cū
nemine p̄ter nos hic videamus. Respondit
angelus non de hac via dictuꝝ est hoc sed
de impudica et illicita et seculari vita qui
ducit ad istam. Euntes aut̄ lōgius et ultra
modū laborātes venerūt in valle fabrorū.
ibiqꝫ videūt fabrīcas quibus maxim⁹ au-
diebat luctus. Tūc ait angelus. Tortor iste
vocat vulcanus p̄ cuius m̄gēmū corrueſt
plurimi et ab ipo cruciant. Dñe inquit aia
si debo pati eius suppliciū. debet ait. Quo
dicto p̄cedebat eā. Illa aut̄ plorās sequeba-
tur eū. Et ecce tortores cū ignitis forcipi-
bus angelo sancto m̄hil dicente ceperūt eā
et piecerūt in caminū ignis ardente. Et sic
sufflātes follibus sicut solet ferrū in fornac-
ce examinari ita examinabāt eā donec ad m̄hi-
bilū redigerent̄ aie q̄ ibi patiebant̄. Cun-
qꝫ ita lique fieret ut m̄hil aliud m̄si aq̄ apa-
pareret iugulabantur.

tridētibus ferreis et posite super mēcudem
percutiebantur malleis donec vicene vel
tricene vel centene ī vnam massaz redige-
rentur et tamē quod est grauius nec sic pe-
rīent. Desiderabant emm mortem et īue-
mīe non poterant. Loquebantur autem tor-
tores ad īuicem dicētes. Nunquid sufficit
Et alij ī alia fabrica respondebat. Proj-
ciebant et alij capiebant eas ī forcipibus
ferreis ante p̄ terrā tangerent. Et sicut
premi ita et ipsi eas ī ḡmībus tradebant. Et
ita misere modo huc modo illuc projicebā-
tur. et vbiqz conburebantur. donec simul
pelles et carnes et nerui et ossa ī fauillam
redigerentur et flamma ī ḡmīs post multas
passiones affuit Tundalo aduocatus suus
et apprehens eum de medio fauille dixit.
Quomodo vales. Nunquid fuerunt tibi tā-
dulcia carm̄s oblectamenta. ut pro eis tot
respondere non poterat. quia post tantum
supplicium non habebat vires ad loquen-
dum. Tunc angelus ait. Confortare. qz do-
minus deducit ad inferos et reducit. Quā-
mīus emm magna sunt que hucusqz passa es.
maiora tamen sunt a quibus per dei grati-
am liberaberis. Et addidit. Om̄es quos su-
perius vidisti. iudicium dei aspectant.

sed hi qui adhuc sunt in inferioribus iam iudicati sunt. Adhuc enim non puenisti ad inferos inferiores. Et more solito tangens eam et confortans precessit.

De puteo infernali.

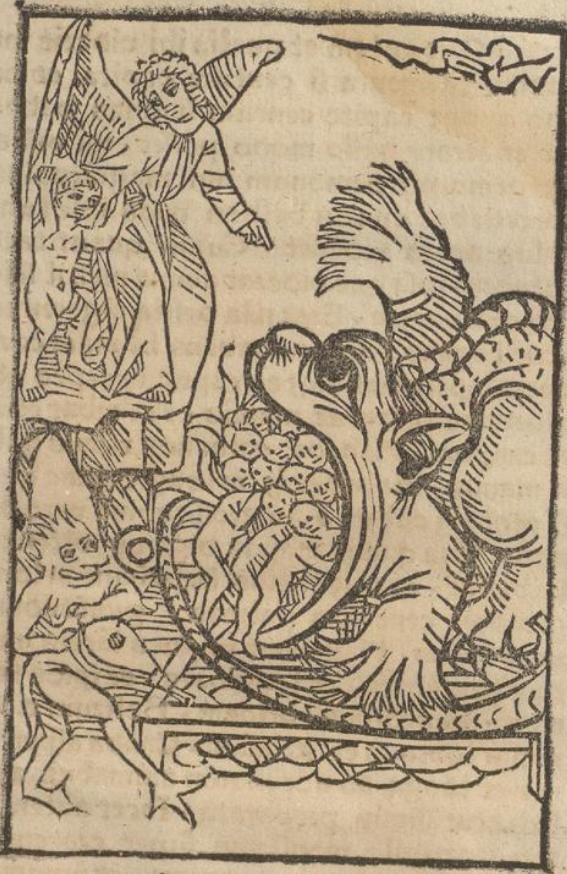
Vm simul pergerent et incendentes sermocinaretur. ecce subitus horum

ros et frigus intollerabile. et fetos intolle
rabilis. et tenebre prioribꝫ incōparabiles.
Tribulatioꝫ et angustia animam Tundali
inuaserūt. ita ut om̄ia fundamēta terze. vi
derentur sibi contremiscere. et angelo pre
cedenti compulsa est dicere. Fleu domine mi
quid est quod presolito stare non possum.
Quo dicto non potuit se mouere pre nimia
formidime. Et ecce angelus cito disparuit.
et eum amplius videre non potuit. Et statim
cepit desperare. Non est enim sapientia nō
est scientia non opus non ratio apud m̄fe
ros quo illa properabat. Audiuīt autem cla
mores et ullulatus mire multitudinis eto
mitrum tam horibile ut nec paruitas no
stra poteat capere nec lingua eius enarza
re. Circumpiciens ergo si quomodo vide
re posset unde venerat vidit fossam quadra
tam et quadrangulam quasi cisternaz. Qui
puteus putridam flamme et fumi emitte
bat columnā q̄ colūna extendebat² usq; ad
celos. Et in ipa colūna erat multitudo aia
rū maria et demonū more fauillaz cū flam
ma ascendentū et ad m̄bilū redacte iteruz
cadebat cū demonibus in fornacem usq; in
profundum. Quo viso anima Tundali vole
bat se retro retrahere sed non valebat pe

des a terra leuarē. Et dū hoc sepius temp-
taret sed tamē facere nō posset mmio furo-
re repleta īsemetipaz exarst et genas suas
vnguis lacerās clamauit. Ve mihi qua-
re nō morior. Que me decipit demētia. Mu-
diētes demones hec qui cū flāma ascende-
bant circūdederūt eā cū īstrumētis quib⁹
aīas ad tormēta rapiebant dicētes. O misē
raq̄aia pēmis et cruciatibus digna vnde huc
venisti. Nil adhuc experta es. adhuc vide-
bis dignū operibus tuis tormentū. de quo
non exire poteris nec ī ea perire sed semp
ī cruciatu viuēs ardebis sine refrigerio. si
ne cōsolatōe. sine om̄i auxilio. nullam dém-
ceps miscōiaz sperare poteris. Appropinq
sti enim vſq; ad portas mortis. et īfermis
īfērōrib⁹ sine mora p̄taberis. Qui te ad-
huc addurit ip̄e decepit te. liberet te si po-
test de mamb⁹ nostris. Hō videbis eū am-
plius. Et ad īuicē loquebant̄. Quid ampli
us moramur. Trabamus eam et demus eā
lucifero deuorandā. Et sic arma vibrātes.
mīabantur illi mortē eternā.

Ipsi autem immundi spiritus erant negligi sicut carbones. oculi eorum ut lampades ignes ardentes dentes vero eorum misericordiores. Caudas habebant ut scorpiones vngues ferreos. acutae alas ut vultures. Inter ea affuit angelus domini qui fugatis spiritibus tenebrarum consolatus est ream suam dicentes. Gaudet et letare filia lucis. quod misericordia tua non iudicium consequeris. Denas quidem magnas videbis. sed eas non patieris. Veni ergo et ostendam tibi pessimum humum generis inimicum. Et percedens ad portas inferi dixit. Veni et vide. Scito tamen quod nullum lumen habet qui hic dependentur lucet. sed tu poteris eos videre et non videbunt te.

De Principe tenebrarum
et sociis eius.

ppropinquas autem anima vidit primam tenebram et profundum:

ferm̄ · Que autem et qualia ibi viderit m̄
audita tormenta si centum capita et in
vno quoqz capite centum linguas habes-
ret enarrare nullo modo posset · ibi visus
est princeps demonum qui magnitudine
precellebat omnes bestias quas ipse tun-
dalus antea viderat · Cuius quantitatē
corporis ipsa que viderat anima m̄ct̄ scie-
bat comparare · Erat illa bestia m̄gerima
sicut coruus formam habens humānū cor-
poris a pedibus usqz ad caput excepto qd̄
plurimas habebat manus · Habebat etiā
et caudam · Habebat enim non minus mil-
le manus · Habebatqz in longitudine qua-
si centum cubitus · in grossitudine vero de-
cem · Una queqz manus digitos vicosos
habebat · et digitii eius habebant in lon-
gitudine centenas palmas · grossitudine
vero denas · Habebant ungues lāceis mul-
tum grossiores · et longiores · et ipsos fez-
reos · In pedibus totidem · Rostrum eius
nimis longum et grossum · Cauda asperzi-
ma et longa ad nocendum ammabus · acu-
leis acutissimis preparata · Iacet autem il-
lud horribile monstrum super cratem ·
suppositis ardentibus prums · et innumer-
abili multitudine demobus follibus suf-
flancium · Circumdat autem ipsum tanta

multitudo démonum . et animarum . q̄ nul
li credibile esset . quod mundus tot ammas
parere posset a principio . Ligatus est au
tem hostis ille antiquus . p singulas mem
brorum iuncturas cathemis ferreis . et e:
reis ignitis . et valde grossis . Cum sic
versatur in carbombus . et vndiqz con
buritur nimia exardescens ira . vertit se
de uno lateze in aliud latus . et omnes ma
nus suas . in illa multitudine animarum ex
tendit easqz repletas animabus . constrain
git sicut rusticus siciens racemos compri
mit . ut inde vnum eliciat intantum . ut
nulla sit ibi anima . que tali contricione
non priuetur capite vel pedibus aut ma
ribus . Et tunc suspirans sufflat et spargit
amas . in diuersas partes gehenne . Et
statim eructuat puteus ille . de quo pre
diximus fetidam atqz horribilem flammā
Et cum retrahit anhelitum suum . dira il
la bestia . retrahit ad se omnes ammas . q̄s
ante sparserat . et cum fumo et sulphure .
in os eius cadentes deuorat . Sed et que
cumqz manus eius effugerint ne strigant
tur . illas cum cauda sua percutit . Et mi
sera illa bestia percuciens semper percuti
tur . et tormenta animabus inferens in tor
mentis omnibus . super omnes cruciatur .

Tunc ait angelus ad animam. Hic est lucis
per principium creaturarum dei. qui versa-
batur in deliciis paradisi. Qui si solutus fu-
erit celum. simul et terram. usque ad inferos
cuncta conturbaret. Hic autem qui cum eo
sunt. partim sunt angeli tenebrarum. partim
fili ade. et iam iudicati sunt. et multos ex-
pectant. qui vel christum negauerunt vel ne-
gantum opera fecerunt. Dassi sunt autem
ea que vidisti prius minora tormenta et po-
stea ducti ad ista. de quibus tormentis nul-
lus qui semel ea intrauerit. amplius exire
poterit. Hic prelati. et principes mali. de
quibus scriptum est. Potentes potenter
tormenta patientur. Qui scilicet non bene vti-
sunt potentia sibi a deo data. Tunc ait ani-
ma ad angelum. Quare potentia non bona
datur. ut bene presint. Respondens ange-
lus. Aut subitorum culpe hoc exigunt. ut
bonos rectores non habeant. Aut ipsis bo-
nis in hoc parcitur ut saluti animarum suarum
melius prouideant. Hic autem infelix primus
cepit tenebrarum dictus est. non propter
potentiam quam habeat. sed propter prima-
tum quem tenet in tenebris. Omnes autem
alii pene. quamuis sint maxime respectu
huius. pro mibilo computantur. Ad hec
anima. Verum certe est. Nam videre tan-
tummodo locum istum. magis me conturba-

bat. et fetorem eius sustinere plus me gra-
uat. quam pati omnia que ante paciebar.
Vnde rogo si potest fieri. ut hinc me sub-
trahas cito. et hic me cruciari amplius
non permittas. Hic enim video multos
cogitos. et sodales. et natos meos. quos
mecum in seculo gaudebam habere socios
quorum hic consorium. multum abhor-
resco. Scio autem pro certo. qd nisi mibi
diuina succurrat gracia. meritis meis exi-
gentibus. non mmus ista paciar. Ad qua
angelus. Veni o felix anima. conuertere in
requiem tuam. quia dominus benefecit ti-
bi. Non emm hec pacieris. neqz amplius
nisi promerueris ista videbis. Huc usqz vi-
disti inimicorum dei carcerem. ammodo vi-
debis amicorum dei gloriam.

De Statu mediocriter
malorum et bonorum.

Onuersa anima sequebatur angelum
precedentem. Et cum non longe per-
gerent. fetor evanuit. destrictisqz
tenebris. lux apparuit. fugatoqz timore
securitas rediit. Et deposita tristitia. am-
ma illa repleta est gaudio. et leticia. ita
ut se tam cito mutata. miraretur et diceret.
O domine. quomodo tam cito mutata sum
Cui angelus. Benedicta sis ne timueris.
Ile est enim mutacio dextre excelsi. Per

aliam autem viam redire debemus in regio
nem nostram . Tu ergo benedic dominum
et sequere me . Euntes autem viderunt mu
rum missis altum . et infra murum ex alia p
te qua venerunt . erat plurima multitudo
viroꝝ ac mulierum . pluuiam et ventum
sustinentium sustinentes . Lumen tamen ha
bebant . et fetorem non senciebant . Tunc
ait angelus . Iſti quidem mali fuerunt . sed
non valde . Non est vixerunt sed bona tem
poralia pauperibus non sunt largiti . Et
ideo per aliquos annos pacientur pluuiā .
et ventum . famem et siti . Sed postea
ducentur ad bonam requiem . Euntes pau
lulum venerunt ad portam que ultro aper
ta est eis . Quam cum intrasset viderunt cā
pum pulchrum odoriferꝝ floribus plenū
lucidum ⁊ satis amenū in quo multe anime
erant utriusqꝫ sexus exultantes Et nox ibi
nūqꝫ fuit neqꝫ sol vnqꝫ occidit . Et est ibi
fons aque viue . Tūc ait hic habitāt bonū
sed non valde qui de cruciatibus erepti nō
dū merentur sanctorꝝ consorcio coniungi
Eons iste vocatur viuens . Sed qui ex hac
aqua gustauerit viuet īeternum nec sicut ul
tra . Et procedentes paululū viderūt lap
cos sibi notos int' quos erāt Concober et
Donat⁹ reges Quib⁹ vilis ait amma ad an
gelū . Dñe qđ est h⁹ iste duo viri erāt in vi

ta nimis crudeles et inter se inuidem multum inimici . Quo ergo merito huc venierunt . Respondit angelus . De hac inimicia ante mortem perituerunt . Concober autem diu languit et votum vovit quod si vixisset monachus fieret . Donatus autem per multos annos in vinculis religatus omnia quecumque habuit dedit pauperibus . Et iusticia eius manet in seculum seculi . Et tu etiam narabis viuentibus omnima hec .

De Statu Tormaci regis .

Vm autem modicum pcederent vi-
deunt domum mirabiliter ornatam
cuius parietes & omnis structura ex auro &
argento erat ex omnium lapidum preciosorum
generibus . Sed fenestre ibi non erant nec
ostium & tamen omnes qui intrare volebat
intrabant . Erat autem m^t tam splendida
ac si non dico unus sol . sed quasi ibi mul-
ti splenderent soles . Eratq^z nimis ampla &
rotunda . & nullis columpis fulta . Et to-
tum etiam eius vestibulum auro & lapidibus
preciosis erat stratum . Circumspiciens au-
tem Tundalus . vidit unum sedile aureum
cum gemmis & serico . et omnibus ornamen-
tis ornatum . et regem Tormacum in ipso
throne sede^z vestitum mirabilibus vestimen-
tis et preciosissimis . supra omnem preciu-
terenum . Et cum staret . ammirans . ve-
nezunt plurimi in domu illam cum muneri-
bus ad regem . et offerebant cum gudio
munera sua . Et dum staret Tundalus diu-
cius ante dominum suum regem Tormacum
(erat enim dominus suus in seculo) Vene-
runtq^z multi sacerdotes et levite . sollen-
ter m^duti sicut ad missam cantandam cu
sericis casulis . et alijs ornatis valde p-
ciosis . Et ornabatur vndeq^z illa domus re-
gia . mirabili atq^z precioso ornamento .
Donebant em cypbos . & calices aureos

et argenteos. et pixides eburneas. super
paxillas et tabulas. et sic domus illa orna
batur. ut si maior gloria in regno dei non
esset. ista posse sufficere videretur. Omnes
ergo illi. qui ministrabant. ante regem ve
mentes et genua flectentes dicebant. La
bores manuum tuarum quia manducabis.
beatus es et bene tibi erit. Tunc Tunda
lus ait ad angelum. Miror domine de tot
ministris inter quos nec unum de familia
sua recognosco. Ad hec angelus. Non
sunt isti de sua familia sed pauperes christi
et peregrini. quibus rex bona sua largieba
tur et ideo per manus eorum retribuetur ei
merces eterna Tunc ait Tundalus. Domi
ne passus ne est dominus meus aliqua tem
ta post mortem. Passus est inquit et adhuc
cotidie patitur et adhuc pacietur. Expe
cta ergo paululum et videbis. Et cum pau
lulum exspectasset obscurata est domus et
omnes habitatores eius illoco consternati
sunt et rex contumelias exiuit cum fletu.
Quem cum Tundalus sequeretur vidit hanc
multitudinem quam ante intus viderat. ex
pansis in celum manibus. deuotissime des
precantem deum et dicentem. Domine deus
omnipotens sicut vis et sicut scis miserere
serui cui. Et respiciens vidit regem in igne
neosq[ue] ad umbilicum et ab umbilico sur

sum cilicio vestitum vel induitum. Hanc penam inquit angelus cotidie patitur per tres horas et per horas viginti unam requiescit et hoc ideo quia legitimi coniugij maculauerit sacramentum ideo patitur ignem usque ad umbilicum. Cilicium vero portat quia iussit interfici comitem iuxta sanctum patricium et preuaricatus est iuriandum exceptis his duobus cuncta et crimina dimissa sunt. sed iam ascendamus.

De Visione glorie Sanctorum

T cum paululum processisset viderū^e
muz mmis altum et m̄mis precla-
rū . Erat em̄ argenteus totus splen-
didus . et decorus valde . et cū nulla p̄o^r
ta ibi apparet . Tundalus tñ nesciens
quō m̄trauit . Et circūspiciens vidit cho-
ros sanctor̄ . exultantiū et dicentiū Glos-
ria tibi deus pater . gloria tibi deus fili-
dei . gloria tibi spiritus sancte deus Erant
autē viri et femine vestiti candidis vesti-
mentis . et preciosissimis sine macula . et ru-
ga iocundi . et hilares sēper gaudentes et
sanctā taintatē laudantes . Candoz autē
vestim̄toz sicut mx recens . erat percussa
solis radio . voces vero consonantes . qua-
si musicū melos reddebat sonos . Clari-
tas autē . iocunditas . amenitas et hilari-
tas . pulchritudo . honestas . sanitas . eter-
nitas . onammitas . om̄ibus erat equalis
et caritas . Odor illius cāpi vbi erant iste
superabat arōata et odorāmta . Tunc Tun-
dalo ait angelus . Hec sunt gaudia coniu-
gator̄ . qui fidē coniugij seruauerunt . et
familias suas in timore dei bene et iuste rex-
erunt . et bona sua pauperibus et ecclesi-
is cristi communicauerunt . Qui in iudicio
audituri sunt Venite benedicti patris mei
pcipite regnū qđ patū est ab origine mūdi
z ceteris Tundal⁹ at multū rogauit . vt ibi

remaneret sed non obtinuit. Post hec profecti sunt. Videbatur autem eis nullus labor in ambulando. Et quacunqz pertabant anima inclimatis capitibz et letis vultibus cum ingenti gaudio occurcebant et eam proprio nomine salutabant. et deum qui eam liberauerat dicentes. Laus tibi domine rex eterne glorie. qui non vis morte peccatoris. sed ut couertatur et viuat. qui secundum multitudinem misericordiam tuam ab inferno cruciatibus. aia; ista eripere dignatus es. et sanctorum tuorum consorcio sociare.

Cum autem plurimas turbas pertransissent
apparuit aliis murus tam altus ut primus
sed de auro purissimo et preclarissimo . ita
ut magis delectaretur quecumque vidisset am-
ma . in solo mtoze metalli . quam in omni
gloria . quam ante viderat . Cumque simili
modo intrasset illum ut primum apparuerunt
illis plurima sedilia . de auro et gemmis
et vnuersis lapidum preciosorum ge-
neribus constructa . et preciosissimis orna-
mentis cooperata . In quibus sedebant sem-
ores viri et femme vestiti sericis . et stola-
candidis . et varijs et vnuersis ornatibus
qualia nec ante viderat . nec cogitare po-
terat . Et erat facies vniuersiusque splendi-
da . sicut sol splendens in meridie . et capil-
los habebant auro simillimos . et coronas
aureas . hisdem gemmis ornatas . Sed et
lectoria posita erant coram eis aurea . qui
bus superpositi erant libri aureis litteris
scripti . Et catabant domino alleluia . cu no-
uo catlico . et tam dulci melodia . ut cunctorum
pteritorum obliuisceretur alia que semel audi-
et voces eorum . Tunc ait angelus ad tundae-
lum . Ipsi sunt sancti . qui pro testamento dei sua
corpora tradiderunt . et in sanguine agni . la-
uerunt stolas suas . Et cotimentes . qui de se-
culari vita ad dei seruitum conuersi sunt . et
qui semetipos cum vicijs et cōcupiscētis
crucifigētes . sobrie et iuste et pie vixerunt .

Mobuc de eodem.

**Vm autem Tundalus curiosus cir-
cumspiceret. vidit quasi castrum et
papiliones. plurimas. purpura et byso-**

et auro. et argento. et serico. mira varietate cōfectas in quibus cordas et organa et citharas cum organistris. et cymbalis canentes. cetera quoqz omnium musicorum genera suauissimis sonis audiuit concinnetes. Et quesuit que hec esset. Cui angelus Ista est religiosorū req̄es mōachorū et canōmcorū et sanctimomaliū p̄ pmissaz obedientiam. His qui presunt hilariter. et deuote impendunt. et qui magis gaudent subesse quam p̄esse. Qui voluntatem propriam reliquunt. et alienē obtemperant. qui dum sunt in corpore celestia sapiunt. Qui refreñant linguis suas. a malis non solum. sed etiam a bonis propter taciturnitatis amorem. Tunc ait Tandalus. Domine si tibi placet. volo propius accedere. et eos. qui intus sunt videre. Placet inquit. ut video as eos. et audias. sed non intrabis ad eos. Iste quoqz fruuntur presentia sancte trinitatis. et qui semel ad eos intrauerit. omnium immemor preteritorū. ulterius non disiungitur a consortio sanctorum nisi forte virgo fuerit. et coniungi mereatur choris angelorum. Et accedentes propius viderunt utriusqz sexus animas. qui assimilabantur angelis quarum splendor. et odor delectabilis. et sonus suauissimus. omnem gloriaz

quē ante biderāt superabāt. Oia īstrumēta nōmīne tāgēte. sonos reddebāt. Sed hāc oīmēz dulcedmē superabāt voces ipoꝝ spī ritū. quibus nullus labor erat ī exaltatiōne vocuz. nec labia videbant² moueri. nec man⁹ ad īstrumēta musica levare curabāt et tū ad libituꝝ cuiusqz melos reddebant. Eīrmamentū qđ erat sup capita eorū. multum splēdebat. de quo cathene pendebant auri purissimi virgulis argēteis ītermixte pulcerima varietate dextera. de quibus ciphi. ⁊ phiale et tītunabula. et cimbala. et lilia. et sperule. pēdebāt auree. Inter q̄s mētitudo maria versabat² angelorū volātiū et aureas aulas habentiū. Qui leui volatu īter catheanas volantes. suauissimū atqz ec̄ dulcissimū audiētib⁹ reddebāt sonū. Cū g^o Tūdalus mimis delectatus vellet ibistare. dixit ei angelus. Respice.

d

Et respiciēs vidit vñā arborē maxiā et la-
tissimā. frōdib⁹ viri dissimā. floribusq⁹ pul-
cerimā. omiūq⁹ fructuū generibus. et feu-
gū fertilissimā. In cui⁹ frōdibus aues mul-
te diueſor⁹ coloꝝ. et diuersar⁹ vocū gene-
ribus cātātes et organizātes morabantur.
Sub cui⁹ ramis. lilia et rose. et cūctar⁹ her-
baꝝ specierūq⁹ odoriferar⁹ genera oriebā
tur. Et sub eadē arboze. viri multi et femi-
ne. in cellis aureis et eburneis. sp bñdicen-
tes. et laudātes deū p vñuersis bñficijs z
doms suis. Et habebat vnuſquisq⁹ coronaz

aureā ī capite suo mirabiliter ornatā. & se-
ptrū aureū ī manu sua. Et erāt vestiti tali-
bus veltimētis. quib⁹ an viſi ſunt monachi
Tūc ait angelus ad Tūdalū. Hec arbor ti-
p⁹ eſt sancte ecclesie. Hi qui ſub ea ſunt. ſūt
dſtructores et dfeſorēs eccleſiaꝝ. Qui p
bñficijs. et ſanctis eccleſijs largiti ſunt fra-
termitatē ipoꝝ dſecuti ſunt. qz p illoꝝ cō-
mōntōeꝝ ſecularē habitū reliquerūt et reſ-
ligioſe vixerūt.

Iterum de eodem.

Vnqz pfecti fuissent. viderūt muruz
altitudine pulcritudie et splēdore. ce-
terisqz dissimilē. Erat nāqz ex omni lapidū p-
ciosor genere dstructus. varijs coloribus
metallis interpositis. ita ut habere videre-
tur aurū p cemento. Lapidē eius erāt. Cri-
stall⁹. Crisolit⁹. Berill⁹. Iacinctus et Sma-
ragdus. Saphirus. et Onychm⁹. Iopasius
et Sardius. Crisoprassus. et Ametist⁹. Tur-
chatus atqz Stanatus. His et similib⁹ splē-
debat murus valde. et mentes intuētiū ml-
tū m se pnuocabat. Ascēdētes igitur muruz
viderūt pculdubio. p ocul⁹ nō vidit nec au-
ris audiuit. nec m cor hoīs ascendit. q ppa-
rauit deus diligētibus se. Viderūt ibi nouē
ordies angeloz. et beatorz spirituū cū ille
immixtoz. Et audierūt ibi vba ineffabilia
que non pt hō. nec licet hōi loqui. Dixitqz
angel⁹ ad aiaz Tūdali Audi filia. et vide. et
inclīma aure tua et obliuiscere populū tuū
et domū patris tui. Et occupisct rex deco-
rē tuū. Ecce fr. qnta sit amētā. iocūditas
digntas. sublimitas. mteresse choris ange-
loz. et oīm sanctorz qd omē pcellit gaudi-
um. eū q pams angeloz. et vita oīm senti-
re clemētē et piū. Ab illo autē loco. m quo
tunc stabāt. nō solum omnem quā ante vi-
derant. verū etiā pdicta supplicia videbāt

Et quod magis mirandū est ipsum orbem
terrāz. quali sub uno solis radio videbant.
sicut scriptum est. Cernent terrā de lōge rē
Nō em p̄t q̄tq̄ creature visum obtunde' cui
semel ocellum est omnū creatorē vide'. Et
mīro mō cū starent ī eodē loco ī q° s. pri⁹
steterat nō se xtentes ī aliq̄ pte/cūctos.
tū ex eodē loco añ z retro positos videbāt
Nō solū āt visus. ver⁹ etiā omnū rex scien
cia dabat' īsolita. ita ut nō ess̄ ibi op⁹ ī
terrogare ampli⁹ aliq̄ S3 om̄ia sciebat Tun
dal⁹ apte z integre qcūqz volebat sciunt .

De quatuor Episcopis quos Tun
dalus ibi cognouit.

Vm āt ita esset ibi Tūdal⁹. affuit ei
sanctus Quadan⁹. fffessor cū magna
leticia. salutās eū. & aplectens intime cari
tatis visceribus ait Dñs custodiat int̄roī:
tū tuū. & exitū tuū. ex hoc nūc et usqz in se-
culū. Ego sum Quadan⁹ patron⁹ tuus cui
iure debitor es sepulture. Et cū hoc dixiss
stetit. m̄chil amplius dicens. Tundalus āt
respiciens. vidit sanctū Patriciū hyberni-
ensiū apostolū. cū magna turba ep̄cōꝝ inter
quos quatuor sibi notos vidit s. Celestīnū
qui fuit archieps ardinacie. et Malachiā
tpe Innocēciij. legat⁹ et archiepus ab ipso
est d̄stitut⁹. Qui om̄ia q̄ habere poterat. san-
ctis et paupib⁹ diuidebat. Hic d̄structoꝝ
extitit. q̄draginta q̄tuor cenobioꝝ monas-
thor canonicoꝝ sanctimonioliū. qb⁹ om̄ia
necessaria p̄uidebat. m̄chil om̄imo sibi reti-
nebat. Ibiqz vidit Cr̄istianū lugdunensem
ep̄m. f̄rem predicti Malachie vterinū mire
dtinencie virū & volūtarie paupertatis ama-
tem virꝝ simplicem atqz modestū. sapiencia
quoqz & castitate p̄ceteris fulgentē. Hlos
q̄tuor cognouit eos. Eratqz iux̄ eos vnū
sedile mirabiliter ornatū. in q° nemo sedes

bat . Et dixit Tundalus Cuius est istud se:
dile et quare sic vacat Respondit sanctus
Malachias Cuiusdam de fratribus nostris
qui nondum migrauit a corpore . Hic se:
debit cum migrauerit .

De Reditu anime ad corpus .

Vm autem in hijs omnibz anima Ton
dali multum delectaret . affuit an-

gelus domini qui etiam antecedebat. et blandus
de illa alloquens ait. vidisti hec omnia At il-
la . Video domine. Obscurum sine me hic esse
Cui angelus. Debes ad corpus tuum redire
et omnia que vidisti ad utilitatem proximi-
orum memoriter retinere . Quo auditu anima
ma tristis et flens respondit . Domine quid
tanti . mali egri . ut relictam tanta gloria ad
corpus redeam . Ad quam angelus Hanc
non merentur intrare nisi virgines . que cor-
pora sua ab omni immundo tactu . et corda
sua ab omni immundo affectu custodiunt . et
ad hunc magis pro tanta gloria . quam cinq-
nari aliqua turpi decupiscencia volunt Qd
scz tu noluisti face . et verbis meis credere .
et ideo non poteris hic manere . Reuerte
re ergo ad corp9 tuum et abstine te ab his
que ante faciebas . Consilium meum et aux-
iliu9 tibi non deerit . sed presentialiter atqz
fidelitez tibi manebit . Et cum hec dixisset
angelus . conuersa anima statim sensit se mo-
le corporis grauata esse . Nullum inter-
uallu . nec ullum temporis intercessit mo-
mentu . sed si uno eodemqz tempore puncto
in celis loquebat9 ad angelu . et in terris sen-
sit induere corp9 suu . Tunc ipsa debil . cor-
porales aperuit oculos . et suspiras . nihilqz
dicens . respexit clericos circumstantes . et
sumpliit corpus domini cum grana actione

et oia que habuit. dedit pauperib⁹.
et signū sancte crucis vestim̄tis suis quib⁹
vestiebat⁹ sup affigi iussit Cūcta q̄ viderat
q̄ retinere poterat. nobis postmod̄ recitauit
Bonā vitāz nos duceze monuit verbumqz
dei qd̄ ante nescierat. cū magna deuotōe. ⁊
humilitate ac scientia p̄dicabat. Nos autē
qz vitā eius imitari nō possumus. hec autē
ad utilitatē legentiuz scribere studuimus.
Auctor. Hec aut̄ vilis. et huic similes apud
doctores n̄os calūmā patiuntur. nulluz
penitus locū. vel statū aīaz esse ponentes
medium inter purgatoriū et paradisum. q̄
uis beatus Bernhardus ī quodā sermone
de cīmbus sanctis Ḍtraziū īnuere videat⁹

Explicit libellus de Raptu aīe. Tun
dali et eius visione Tractās de pēns
inferni et gaudijs paradiſi.

